

Удосконалення регулювання адміністративно-деліктних проваджень

Кодекс України про адміністративні правопорушення не відповідає сучасним вимогам, багато в чому не узгоджується із системою судоустрою [1], тому продовження його застосування на практиці часто призводить до порушень прав особи, що притягається до адміністративної відповідальності. З іншої сторони в окремих випадках саме недоліки правового регулювання відповідних адміністративних проваджень призводять до уникнення винною особою відповідальності за вчинення правопорушень. Це не сприяє становленню верховенства права та послідовній реалізації концепції правової держави в Україні.

Передбачаючи повноваження посадових осіб на складіння протоколу про адмінправопорушення, чинний КпАП вживає в статті 255 термін «уповноважені на те посадові особи». Наявність такої загальної конструкції пояснюється перманентним реформуванням державних органів та органів місцевого самоврядування. Водночас це нерідко призводить до відсутності належної правової визначеності в розглядуваній сфері.

Тож в умовах існуючого законодавчого регулювання звернення уваги суду на відсутність підтвердження повноважень особи, що склала протокол, є досить вдалим прийомом правового захисту особи, що притягається до адмінвідповідальності. При цьому наступного разу, коли до суду надійде оформлений матеріал, справа, з високим рівнем імовірності, буде закрыта за закінченням строку накладення адмінстягнення, встановленого ст. 38 КпАП.

З метою забезпечення можливості для судового контролю необхідно передбачити обов'язкове зазначення в протоколі та/або постанові по справі про адмінправопорушення реквізитів акта (документа розпорядчого характеру) відповідного державного органу (органу місцевого самоврядування), яким відповідна посадова особа уповноважена на складання протоколу, розгляд справи про адмінправопорушення; при цьому відповідний орган (його керівник) має бути зобов'язаний законом видати відповідний акт.

Проблемними також є випадки неправильної кваліфікації адмінправопорушень. Наведемо для прикладу сферу адмінвідповідальності за порушення права на публічну інформацію. Як показує практика, розпорядники інформації ставляться до питання надання доступу до інформації із недостатньою відповідальністю. Так, спостерігаються випадки реєстрації запитів на інформацію як звернень громадян із метою уникнення відповідного стислого строку для підготовки інформації. Такі випадки спостерігаються іноді навіть у випадках подання запиту на інформацію через спеціальні розділи веб-сайтів розпорядників інформації. Загалом надання відповіді на запит щодо публічної інформації в порядку, встановленому Законом України «Про звернення громадян» – є порушенням права на доступ до публічної інформації [2]. Водночас у деяких випадках суди зазначають, що в разі, коли інформація не містить ознак публічного запиту, а тому підлягає розгляду у відповідності до вимог Закону України «Про звернення громадян», це виключає склад адмінправопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 212-3 КпАП [3]. Відповідальність за порушення Закону України «Про звернення громадян» натомість передбачена ч. 7 ст. 212-3 КпАП. У випадку ненадання інформації, яку належало надати в порядку, визначеному іншим законом, в разі її неправомірного ненадання, винна особа по

суті уникає адмінвідповідальності через неправильну кваліфікацію, а реалізація права запитувача на інформацію при цьому не забезпечується.

Тож враховуючи відносно спрощений порядок оформлення матеріалів щодо притягнення до юридичної відповідальності, встановлений КпАП, для випадків підвідомчості справи судді, вважаємо за необхідне зобов'язати суд здійснювати під час розгляду справи перекваліфікацію правопорушення за іншою статтею або іншою частиною статті у разі, якщо він встановить наявність складу правопорушення, але виявить, що посадова особа, яка склала протокол, допустила помилку при кваліфікації, не закриваючи при цьому справу і не повертаючи матеріали для дооформлення.

Суди досить часто, закриваючи справу за закінченням строку накладення адмінстягнення, вносять до резолютивної частини постанови положення щодо визнання особи винною в скоєнні правопорушення. Це стосується не лише досліджуваної сфери, але й інших випадків, коли розгляд справ про адмінправопорушення здійснюється судом. У постанові від 10.05.2016 Апеляційний суд Чернігівської області вказує, що виключення провадження у справах про адмінправопорушення за сплином строків, передбачених ст. 38 КпАП, є формою вираження відмови держави від притягнення особи до адмінвідповідальності, а метою останньої є доведення вини. Отже поєднання закриття справи із одночасним визнанням вини особи у вчиненні адмінправопорушення є взаємовиключними рішеннями. Судом наголошується на тому, що прийняття таких двох взаємовиключних рішень в одній постанові про закриття справи свідчить про порушення права людини на справедливий суд, передбаченого статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.[4]. Вважаємо за необхідне підтримати таку позицію, наголосивши на необхідності застосування подібного підходу при розгляді всіх справ про адмінправопорушення.

Закриття справи про адмінправопорушення, в т.ч. в разі спливу встановленого законом строку накладення адмінстягнення, виключає можливість визнання особи винною в його вчиненні, адже за чинним законодавством суди, закриваючи справу, не повинні визнавати особу винною, і не мають права вказувати про це в резолютивній частині судового рішення. В разі, якщо строки сплили на момент складання протоколу, такий протокол не повинен складатися. Для випадку, коли строк сплив до моменту передачі справи до суду, з мотивів судової економії, доцільно передбачити в законі обов'язок особи, уповноваженої на складання протоколу, на закриття справи про адмінправопорушення своїм рішенням (без передачі до суду).

Список використаних джерел

1. Кравчук О.О. Точки дотику адміністративного позовного провадження і судового провадження у справах про адміністративні правопорушення. // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2016. – №2. – С. 17–2
2. Постанова Комінтернівського районного суду м. Харкова від 20.04.2015. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/43982358>.
3. Постанова Апеляційного суду Львівської області від 09.12.2015. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54744784>.
4. Постанова Апеляційного суду Чернігівської області від 10.05.2016 <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57610956>.